

Manual til formidling af Heltemod & Hamskiftere, Herlev Bibliotek

Her findes en manual til, hvordan du kan tilrettelægge en introduktion for skoleklasser eller andre besøgende grupper i udstillingen Heltemod & Hamskiftere.

Praktisk

- Overvej hvor besøgende skal lægge/hænge overtøj.
- Sørg for at have blyanter, sakse og viskelæder klar til at låne ud.
- Bed elever/besøgende gruppe om at sætte sig på siddemodul.

Forløbet til skoleklasser er sat til at vare 80 minutter fordelt således:

Intro: 10 min.(placér jer rundt om siddemodulerne) – Opgaveløsning: 50 min. – Opsamling: 20 min.

Denne tidsinddeling er vejledende og der bør fra gang til gang aftales med lærerne, hvor lang tid klassen vil bruge i udstillingen.

NB! Vurdér undervejs, om der bør bruges mindre tid på opgaveløsning og mere tid på opsamling, evt. ved at løse nogle af opgaverne i fællesskab.

Ved en omvisning med ca. 25 elever er der behov for 1-2 formidlere foruden klassens lærer. Ved skolebesøg skal klassen inddeles i grupper på ca. fire inden opgaveløsningen sættes i gang. Alternativt kan klassen opdeles i samme antal grupper, som I er formidlere (inkl. klassens lærer), så I hver kan følge en gruppe hele vejen igennem opgavehæftet – dette anbefales især ved klasser, hvor læseniveauet ikke er så højt. Dette kan evt. koordineres med læreren på forhånd.

Formidlerrolle

Som formidler skal du vejlede de besøgende i udstillingen og støtte deres refleksioner og opgaveløsning undervejs. Ved klassebesøg kan det være en god idé også at støtte eleverne i deres placering i rummet og fx søge for, at der kun er en gruppe ved hviskebrøden ad gangen.

Digitalt lag

Der er mulighed for at lytte til uddrag af sagnene, hvis de besøgende har en smartphone (markeret med blå). Vejledning findes på intro-modulet i udstillingen. Det er ikke obligatorisk for forløbet at lytte til det digitale lag. Gøres der brug af telefoner, kan der også opfordres til at tage billede med hjelmen på i udstillingen.

Ved skolebesøg kan det være en god ide ikke at gøre brug af det digitale, men blot introducere til det i forbindelse med opsamlingen, hvor eleverne kan høre bid af sagnet om Ragnar og Tora.

Ønskes der i højere grad at gøre brug af det digitale lag i udstillingen, så sørg for at indgå aftale med lærere om at eleverne medbringer telefon og inden besøget og downloader app'en Layar .

Introduktion ved ankomst

"Velkommen til udstillingen Heltemod & Hamskiftere, som vi her på biblioteket har skabt over bogen Vikingsagn af Josefine Ottesen. Har I læst bogen? Eller andre af Josefine Ottesens bøger?" (fx Helgi Daner, slægtens offer, Dæmonernes hvisken)

Sørg for at inddrage eleverne fra start af i samtalen om bogen, vikingerne, sagnet mm.

"Kender i allerede sagnene om Sigmund og Signy, Ragnar Lodbrog og Alf og Alvilda? Ved I noget om vikinger i forvejen? Prøv at kigge på kortet her, så kan I se hvor i Danmark vikingerne boede. Vi ved vikingerne har boet disse steder, fordi der er fundet mange spor efter dem, fx Jellingestenen i Jelling eller vikingeborgen ved Lejre. Tror I der har været vikinger i vores by?" ☒ fortæl kort om byen gemmer på spor fra vikingetiden. Sådan kan der som led i introduktionen sættes en lokal vinkel på vikingetemaet. I Herlev har vi printet et kort over Herlev by, som viser veje med navne som: Stordyssen, Langdyssen, Offerlunder og Jættestuen, steder som så til gengæld intet har med vikinger at gøre udover gadenavnene.

"Hvis I har jeres smartphones med kan I undervejs lytte til uddrag af sagnene ved at scanne de billeder, hvor I kan se Odins ravn ..." Brug intro-modulet til at forklare fremgangsmåden ved brug af det digitale lag.

"Om lidt får I udleveret et hæfte, hvori finder I nogle opgaver, som I skal løse, så i kan blive lidt klogere på sagn og vikingerne. Nogle af opgaverne skal I løse ved at tale sammen i jeres grupper og andre ved at finde svarene i udstillingen. I skal søge for at gøre plads til hinanden og ikke være mere end en gruppe ved hver af de sorte sten ad gangen. Det er ikke sikkert, at I når at løse alle opgaverne, men så kan I lave resten, når I kommer hjem. Husk at skriv jeres navn i hæftet og sørg for, at I alle sammen få skrevet svarene ned på opgaverne. I bestemmer selv i hvilken rækkefølge i løser opgaverne, så I må gerne vælge ud og vælge fra i opgaverne."

(Opgavehæftet uddeles.)

Opgaveløsning

Eleverne løser opgaverne i grupperne. De går rundt i udstillingen til de modulet, hvor det kræves. Ved hviskebrønden og graven kan der være behov for at formidler/lærer sætte ventende grupper i gang med andre opgaver eller lader dem bruge det digitale lag, så der ikke opstår kø. Undervejs går lærer og formidler rundt mellem grupperne og hjælper dem på vej i de reflekterende samtaler, som opgavehæftet lægger op til.

Opsamling og evaluering (efter ca. 45-50 min)

Kald eleverne sammen: Nu har I været hele udstillingen igennem og løst en masse opgaver.

Gå rundt til de 4 udstillingsmoduler og saml op på svar på nogle af spørgsmålene. Læg evt. vægt på samtaler om sagn, kilder og om kildekritik. Sørg for, at der er tid til at gennemgå evalueringsopgaverne sidst i hæftet.

Placering: Billede af Danmarkskortet, ”stederne” (Modulet Vikingeanivers)

”Må jeg høre hvor I rejser hen, når I rejser væk og tager på ferie? Køber I noget med hjem – hvad?” Ret ofte viser det sig, at børnene nævner mange ting, som er lignende de varer, som vikingerne også tog med hjem fra deres togter.

Placering: Billede af Ragner (Ragnar Lodbrog modul)

Vis hvordan det digitale lag bruges og afspil en bid af sagnet om Ragnar og Tora (stop afspilning, når han har slået lindormen ihjel) ”Som I har hørt, så hyldes Ragnar som helt for at have befriet den smukke Tora. Efter Ragnars sejr over lindormen får han tilnavnet Lodbrog. Hvad betyder det?”

Placering: Hviskebrønden (Ragnar Lodbrog modul)

”Ved I hvad et sagn er? Et sagn er en fortælling, der oprindeligt er fortalt fra mund til mund og som først mange år senere er skrevet ned. Har I hvisket historier til hinanden her i hviskebrønden? Hvad sker der med historierne?”

(OBS! hvis ikke de har prøvet at hviske, så sæt et forsøg i gang – start selv med at fortælle noget...)

”Kan vi være helt sikre på, at det vi hører eller læser om i de gamle sagn, er rigtigt? Hvordan kan vi blive klogere på, om det er sandt, det der står i sagnene? (Vi kan se om der er flere kilder, der siger det samme) Se på billedet en om Alf og Alvilda (Stil dig hen til Alf og Alvilda-modulet) Man har for nyligt fundet spor, der bekræfter, at der var kvindelige krigere, ligesom Alvilda – selv om dem, der skriver historiebøger længe har været usikre på, om det bare var fantasi eller ønsker, der blev beskrevet i sagnene”

(Lad fortællingen om gravene og skatten føre dig videre til næste modul.)

Placering: Graven (Sigmund og Signy modul)

”Vikingerne gav hinanden gravgaver, når de blev begravet. Gravgaverne fra vikingetiden udgør de vigtigste kilder til vores viden om vikingetiden, og de fortæller noget om, hvordan vikingerne levede deres liv, hvor i verden de rejste hen, og hvilke ejendele de havde. Man har bl.a. fundet grave med gravgaver, smykker, skatte og bopladser. Hvilke gravgaver bruger vi i dag? Nogle af de gravgaver, som vikingerne brugte, var våben – hvor mange af jer har tegnet en økse, som jeres våben? Vidste I, at økser var for de vilde vikinger? Hvor mange har tegnet spyd, som var for de vikinger, der var modige og gode til jagt? Hvor mange har tegnet et sværd, som var for de rige og retfærdige vikinger? Har I set det vikingsværd, som hænger lige her (vis sværdet i udstillingen). Et vikingsværd er ca. 1 meter langt – tror I det er tungt? Et vikingsværd vejer faktisk cirka det samme som 1 hel liter mælk. Så næste gang I åbner køleskabe, kan I tænke på det.”

(Tag 1 L mælk med og send rundt blandt eleverne.)

Evaluering (mest relevant for skoleklasser, men lav også en kort evaluering for familier)

”Nu skal I sætte jer hen på de to siddemoduler.. Jeg vil gerne, at I tænker lidt over, hvordan det har været at være her på biblioteket i dag og se udstillingen Heltemod & Hamskiftere. Hvor mange af jer har svaret på de sidste opgaver på side 23 i opgavehæftet?” (hør svar eller formuler spørgsmålet i hæftet og bed eleverne svare mundtligt, hvis ikke der de har svaret)

- ”I hæftet kan I sætte ring om tre ord, I synes beskriver jeres oplevelse af udstillingen. Hvilke tre ord har I sat ring om? Er der andre ord, I synes beskriver jeres oplevelse bedre?”
- ”Hvilke tre ord forbinder I med vikinger og vikingetiden efter at have set udstillingen i dag? Hvad har I lært af nye ting om vikingerne?”
- ”Hvem ville I/du gerne vise udstillingen Heltemod & Hamskiftere til? Hvorfor?”

”Tak for i dag – det har været rigtig dejligt at møde jer og høre alt det, I ved om vikinger. Jeg håber, vi ses en anden gang. Hvis I har lyst til at læse mere i Vikingsagn eller andre bøger af Josefine Ottesen, så er I meget velkomne til at låne dem på biblioteket en dag. Lydbogen kan I låne hjemmefra via bibliotekets hjemmeside.”

Familiebesøg

Ved familiebesøg har vi normalt afsat 45 min. En gruppe på ca. 10 er optimalt, og her er det en god idé at følge gruppen rundt i udstillingen og i fællesskab løse opgaverne, der findes i udstillingen. Familiebesøgene kan også tage udgangspunkt i opgavehæftet og følge samme plan som for skolebesøg, blot med kortere tid til opgaveløsning. En formidler er nok ved familiegrupper på 10-15 personer.)

OBS! Gør din formidling bedre

Tænk over hvilke svar du/I fik fra eleverne i forbindelse med evalueringen af deres oplevelse. Hvor bør I ændre i jeres formidling eller i opgaverne for at oplevelsen bliver bedre?